

Տարին 10 րուբ. վեց ամիսը՝ 6 րուբի, երեք ամիսը՝ 3 ր. 50 Կ.
Ի տարբերություն 1-ր., հատուկ 5 Կ. բաժանող հն
գրուած միմիայն խմբագրատանը՝ Գալիցի. փողոց, № 5.

Խմբագրութեան հասցեն՝ Тифлисъ, Редакция «Норъ-Даръ»
կամ Tiflis, Rédaction «Nor-Dar»

Խմբագրութիւնը բոլոր և ամեն օր (բացի տօն օրերէն) ժամը 9-ից
մինչև 2-ը Յայտարարութիւններն ընդունում են ամեն լիցիւնս. և
Յայտարարութիւններն բաժին 2 Կ., լիցիւնսներն համար կը կատարուին:

ՐՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ

Առաջնորդող. — Հապա ու՛ր դիմեն:
Քրտնիկըն. — 1. ուրեք:
Քրտնիկըն գեղարուցումը թողարկուի մա-
սին:

Ռուսական չափը թեմական գործի-
քը:

Մամուլի շուրջը:
Թղթակցութիւնները. — Չուշի:
Նամակ խմբագրութեան:

Գաղափարական. — Սերբական որ մինիս-
տրութիւնը: Ունգարական պատմական-
տական տաղանդը: Ունգարական յարու-
ցած մի ուրիշ դժուարութիւնը: 26 մ.
բնութիւնը բանաստեղծութիւնը Գալիցի-
սում: Սոցիալ-Դեմոկրատները զինուո-
րական խնդրում:

Շնորհարար. — հեռագրերը:
Բանասիրական. — Յոսեփի յիշատա-
կարանից:
Յայտարարութիւններ:

Թիֆլիս 2-ն հոկտեմբերի 1903 թ.
ՀԱՊԱ ՌԻՐ ԴԻՄԵՆ

Առանց խղճի խայթի կարելի
է ասել, թէ Գովկասում տիրում
է ուսումնարանական ընդհանուր
սով. 24-այ քաղաք, չկայ գիւղա-
ղական անկիւն, ուր ժողովուրդը,
չասնէր այլ ևս մասնագիտական,
յո՞ւնէ տարրական ուսումնարանի
պէտքը չզգայի և տարիներով ի
յուր տեղը սպասած չլինի այդ
կրթանիկ օրը տեսնելու:

Եթէ ուսումնարանական հսկա-
յական պահանջը ամենամեծ չա-
փերով զգալի է Թիֆլիսի, Բա-
ղուի, Երևանի նման մեծ կեդրոն-
ների համար, երկրի երկրորդա-
կան, երրորդական կէտերի վի-
րաբերութեամբ չի կարող խօսքս
անկամ լինել այդ մասին:

Շնորհարար. — երկուայ քրտնի-

կոնի մէջ հաղորդում էր այսպի-
սի մի լուր. թէ Թիֆլիսի քաղա-
քային վարչութեան իրաւասու-
թեան տակ գտնուող տասնեու-
թը ուսումնարաններին ներկայ
ուսումնական տարուայ սկզբում
ընդունելութեան 1667 խնդիր է
ներկայացրած եղել և դրանցից
հնարաւոր է եղել բաւականու-
թիւն տալ միմիայն 824-ին, իսկ
մնացածները, որ նշանակում է,
կէսից ավելին, բացարձակ մեր-
ժումն են ստացել: Ուսումնարան-
ներում տեղ չլինելու պատճա-
ռով:

Ուսումնարանի դռները իրենց
առաջ փակ գտնող 843 երե-
խաները չեն միայն, որոնք, ու-
սումը սկսելու տարիքը ունենա-
լով, դիմել են ուսումնարան և
մերժումն են ստացել: Իրանք
միայն այն ծնողների գաւազանը
են, որոնք տարբերակն ուսման
պահանջն արժանելու և նրա պա-
հանջած նիւթական զոհողութիւն-
ներն անելու կարողութիւնը ու-
նեն: Սակայն, այդ թուից զուրս
է մնում միեւնոյն հասակն ունե-
ցող այդ երեխաների բանակը,
որոնք յաւիտեան զրկուած են
ուսումնարանի երես տեսնելու
երջանկութիւնից և որոնց մար-
դարաններն են խոհանոցների,
արհեստանոցների և մանրավա-
ճառների խանութների անկիւն-
ները և ուսման ու դաստիարա-
կութեան միջոցները, — տաք-տաք
ապտակներ և օրական տասն-
և վեց ժամուայ տաժանելի աշխա-
տանք: Եւ ինչո՞ւ: Որովհետեւ հո-
գուով ու գրպանով աղքատ ծնող-

ներից սերում լինելու դժբաղ-
դութիւնն ունեն, որովհետեւ ան-
աղքատ տիրակալն են, որովհետեւ
յարգանդէ դժբաղ են...

Թողնենք բաղդից անարգում
այդ երեխաներին մի կողմը, ո-
րոնց թշուառութեան ամբողջ պա-
տասխանատուութիւնը ընկնում է
իրենց անպարտաճանաչ ծնողնե-
րի վրայ, և վերջինք միայն նը-
րանց, որոնք, ինչպէս վերի ա-
սացիք, բաղդի են ուսումնա-
րանական յարկի դուռը, բայց
նա փակ է մնացել նրանց առաջ:

«Տեղ չկայ», — պատասխանում
են քաղաքային վարչութեան ու-
սումնարաններին: «Չկայացուցի-
նե՞րը 7—8 տարեկան երեխանե-
րի ձեռքերից բռնած մայրերին
ու հայրերին, և դուռը փակում
նրանց երեսին ու ներս են մտ-
նում:

Այո, հասկանալի է այդ լակո-
նական ասացումը իմաստը:
Չառ պարզ է, թէ իւրաքանչիւր
ուսումնարան չի կարող որո-
շուած թուից անելի աշակերտ
ընդունել:

Սակայն, որքան բացորոշ է
«տեղ չկայ» բառերի իմաստը,
նոյնքան անկանելի է նաև երե-
խայի ձեռքից բռնած մտամոլոր
տուն վերադարձող ծնողի դուռ-
թիւնը... Քաղաքային վարչու-
թեան տունը այդ վճռական պա-
տասխանին, անմիջապէս հետևում
է այս հարցը. ո՞ր դիմեն ուսում-
նարաններից մերժուած այդ հա-
զարի չափ երեխաները, ինչ ճա-
նապարհով բաւականութիւն տան
իրենց ամենատնտեսական պա-

հանջին: Որքան արգարացուցիչ է
ուսումնարանական վարչութիւն-
ների կողմից տրուած «տեղ չկայ»
պատասխանը, նոյնքան հիմնա-
ւոր, նոյնքան անխուսափելի են
ուսումնից զրկուած ծնողների
տուած անողորմելի հարցերը, ո-
րոնք տարէց տարի անելի ու ա-
ւելի սպառնական կերպով պէտք
է կրկնուեն հազարաւոր բերան-
ներով, մինչև որ կատարուի նը-
րանց պատշաճ պատասխանը
իսկ այդ պատասխանը քա-
ղաքային վարչութիւնները այն
ժամանակ միայն կարող կլինեն
տալու, երբ իրենց գործունէու-
թեան ընթացքում կաշխատեն
պահպանել անհրաժեշտ եղած
աստիճանաւորութիւնը, քա-
ղաքների պէտքերը կհագան ի-
րենց կարեւորութեան ու պիտա-
նիւթեան կարգով և ուսման ու
զրա նման կենսական անխուս-
ձգելի պահանջները թողած, ի-
րենց ուժերը չեն սպառել եր-
րորդական, չորրորդական կարե-
ւորութիւն ունեցող բարեկա-
րութիւնների վրայ:

Մի րոպէ անգամ չենք ուզում
տարակուսած լինել, որ ամեն մի
քաղաքի համար տարբերակն ուս-
ման մատակարարութեան պա-
հանջը թէ՛ ոչ առաջինը, դո՛ւն է
առաջին տեղերից միմիայն է բռն-
նում, և բացարձակ յանցանք է,
իսկապէս դրան լիովին բաւակա-
նութիւն տալը, ուրիշ բաների
վրայ ուժաւորուել լինելու: Եւ մի-
թէ այդ պահանջի արագին կարե-
ւորութիւնը չէ պատճառը, որ
մեզանից շատ անելի լուսաւո-

րուած երկրներում օրէնքներով
սկզբնական ուսումը պարտադի-
ր է հրատարակուած, և տարեկան
միլիոնների են հասնում այն դրա-
մական զոհողութիւնները, որոնք
գործ են դրում ժողովրդական
լուսաւորութեան վրայ:

Ինչպիսի հակասութիւն: Մի
տեղ մարդիկ ծնողներին պարտա-
ւորեցնում են անպատճառ դաս-
տիարակել իրենց զաւակներին,
իսկ մի ուրիշ տեղ — պատասխա-
նում են «տեղ չկայ» և հազարա-
րաւոր երեխաներ շարունակ են
փողոց...

Այս փաստը տառնակ ֆիլիպ-
պիկներէից, կարծում ենք, անելի
պերճախօս է:

Հոկտեմբերի 1-ից «Նոր-Դար»-ին
բաժանորդ են գրում եւ վճա-
րում են 3 րուբի 50 Կ.:

Խնդրում ենք նրանցից, որոնց
վրայ ապագիւններ են մնում,
բարեհաճեն յիշել իրենց պարտքը:

Գ Ր Ո Ն Ի Կ Ո Ն

Բազուի նախարարական
ֆիրմաների գլխաւոր վարչութիւննե-
րից շատերը իրենց գործարանները,
հանքերի և արհեստանոցների կառա-
վարներին սուսաբերել են բանաւորնե-
րի հետ վարուել բաղաւորակ և նը-
րանց ամեն մի օրինակի պահանջի
մասին յայտարար ֆիրմայի գլխաւոր
վարչութեանը կամ տիրոջը:

Սե Ժովի երկաթուղու կառու-
ցումը վերջնականապէս որոշուած է
յետագիւր երկու տարով: Այդ պատճա-
ռով այն բոլոր ծառայողները, որոնք
վարձուած էին այդ երկաթուղու ճա-

նականութիւն, մինչդեռ ուսուցիչներ
բոլորովին ուրիշ բան են տեսնում: Փի-
լիսոփայութիւնը խօսում է անորոշ յու-
սիտականութեան վրայ, բնագաղ-
տութիւնը յաւիտեական բարեփոխու-
մի մասին է խօսում միշտ, բնկերվա-
րութիւնը տեսնում է իդէալական եր-
ջանկութիւն, ուր «մարդը աստուածա-
ցած է», ինչպէս բացատրում է Վիկ-

տոր Հիլզը: Միայն դրանք են տես-
նում բնութիւնը իւր գեղեցկութիւննե-
րով, իւր բարեբեքով, ապրելու հա-
մար ընծայած դիւրութիւններով, ո-

րոնցից շատերը դժբաղաբար ծած-
կուած են դեռ թանձր քողով, որ կոչ-
ւում է սոցիալութիւն: Մարդու նպա-
տակն է պատուել այդ քողը, տիրել իւր
մօր գանձերին և... Ինչ. լուծում են բո-
լորը... Սակայն այդ լուծումն էլ խօ-
սում է դարձեալ իդէալիստիկ քաղաքած
դրախտի մասին, որ մեծ տարբերու-
թիւն ունի Մուհամեդի և Սոտուածա-

բանութեան գրախոսի: Այդ գրախոսը
վերացական չէ, նախապատասխանած
չէ, այլ պէտք է մարդը պատրաստ
ընութեան մէջ: Բնութիւնը գեղեցիկ
է երես տուող մայր է, միայն հարկա-
ւոր է փոխանակ չփանալու օգուտ քա-
ղի շուրջած խնամքներից, ինչպէս ա-
սում է Գեորգ Սոտուածեանը: Բայց

այդ այդպէս է Գեորգ Սոտուածեանի և
իւր նմանների համար, որոնց աչքը
բոլորովին ուրիշ կերպ, ձև ու զայն է
տալիս իմ տեսած էակներին (Etres):
Գարալով բարեփոխումի թէօրիան,
սկզբում շատ հեռաբերբերեցի ու ըս-
կայ այդ թէօրիան ուսումնասիրել
ընութեան և իրական կեանքի մէջ:
Եւ տեսայ կրաւորական և ներդրածա-

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Վ Ա Ն

ՅՈՒՆՏԵՍՈՒ ՅԵՇԱՅԱԿԱՆՈՒՅՑ

Վ Ե Գ *

Մայիս 10/22

Մերոնք պատրաստուած են ամառա-
նոց գնալ, արդէն ամեն բան հաւա-
քուած պատրաստ է: Ազախին այսօր
իմ շորերն էլ կարգի գրեց: Եթէ աը-
գիք չպատահի, վաղը չէ, միւս օր
կըզնանք Ռուսէի-Զիսար: Երեկոյան
տուն մտնելու երեխայքս ուրախու-
թեամբ անտեցին ինձ այդ քրտնի-
քը: Փորբիկ Սարգիսը ուրախութեան ճիշե-
րով լցել էլ օրը, Աստուիկը ձեռներս
էր համբուրում անյապարար: Սաթիկը
սիրունի գզգզած երջանկութեամբ
ձեռքս պինդ սեղմելով ասաց ինձ, ի-
րե թարգման իւր, եզրօր և քրօջ
զգացումներ:

— Չառ ուրախ եմ, որովհետեւ այն-
տեղ մեզ մօտ կը լինիս միշտ:

— Իհարկէ, իհարկէ, — ասաց մայրս,
որ բաղմոցի վրայ նստած մի այրում
էր թղթատում:

— Գը խաղանք, չարութիւն կանինք,
իրար կը ծեծենք, — կրկնեցին փո-
րերը:

— Ամառը քաղաքում ապրել դժուար
է, պարզապէս անտանելի է, — վրայ
բերաւ տիկին Սարգիսին, որին չէի
նշմարել, և որն ընկողմանած մի մեծ
թիկնաթոռի մէջ, ձեռքը երկարացրեց
ինձ՝ համբուրելու:

Թիւրքի ամառը քաղաքում ապրել
դժուար է, բայց ինձ համար անելի
*) Տես Շնորհարար № 175.

անտանելի է այդ խօս ամառանոցում
երեք ամիս անցկացնել, արեւի ճառա-
գայթները ազդեցութեան տակ թըմ-
բած, մեղամեղծոտ ուրախութիւններ
սարքող կեղծ աւօր վաճառականներն
և քաղաքավարի բէյերի ընկերութեամբ:
Մանաւանդ բոլորովին անմիթէրա-
կան է օրից օր անելի կեղծաւորող
փոքրիկ ֆէլիքսների բարեկամութիւնը:
Եւ թէ՛ և ուղում էի Գեղիկ-Փաշա
մնալ, բայց այստեղ էլ մենակ պիտի
լինիմ, որովհետեւ արդէն սկսել են ա-
մառանոց տեղափոխուել: Անիծում
ամառ, որ ինձ թողնում է մենակ
առանձնուել իմ «այլանդակութիւններ»
հետ: Իսկապէս թէ՛ և միշտ տանջում
եմ կեանքի վրայ ունեցած աննպաստ
հայեացքով, զգում ու ձանձրանում
աշխարհի ունայնութեան գաղափարով
անհողացած, սակայն բաւական հետա-
քըքրական ժամանց ունեւ ամ անկե-
րութեան մէջ, օրգիտութեամբ վահա-
նաւորուած և լոյսով զինուած, կուռ
է տգիտութեան և խաւարի զէմ և ա-
պագայ մարդն է պատրաստում, ու-
սումնարան ուղարկուած երեխայ-սաղ-
մը կոնկրով, ուղղելով, սրբապետով:
Այո, շատ եմ հետաքրքրուում դրանցով:
այդ ընկերութեան մէջ մոռանում եմ
ինձ տանջող սկեպտիկականութիւնը և
առ ժամանակ երջանիկ եմ զգում ինձ:
Մի ժամանակ ես էլ նրանց նման էի
մտածում, նրանց պէս ծրագրում: Այն
օրից, — սր յօռեալու դարձայ, չարեցի
մի լաւ բան, որ յիշելու արժանի լինի,
երեսս սկսեց անցնել: Եւ դարձայ կէ-
ղէրին (ճակատագրի վճիռ) սպասող
մի մուրառիկ մահմեդական և մեռե-
լային անշարժութեան մէջ արեւադա-
կնալ և անընկալ մի էակ, ո-

րի զգացողութիւնը շատ անգամ
ինձ յանցաւոր է դարձնում գի-
տակցութեան սառչ: Հինգ տարուց
ի վեր ոչինչ չարի, որ իմ սրտիս ան-
զորութիւն տայ, որ իմ հոգիի հան-
գստացնի, այնպէս որ այդ ընկերու-
թեան մէջ ես մտնում եմ պատանե-
կան անցնալս յիշելու և միթիւրուե-
լու համար: Սակայն, անցնալը շատ
բիշ բան է տալիս բարոյականութիւնը
լուցնելու համար, դուրս գալով ժո-
ղովրդանից նրա ինձ վրայ թողած
տալանութիւնը անցնում է, և սկսե-
լով ինձ մեծամտութեամբ ծիծաղում եմ
նրանց տղայամտութեան վրայ, որ եր-

կու տարուայ երեխայի նման երկրպա-
գում են բերել-իդէալին (Idéal Bébé)
ծաղրում եմ նրանց, որ ապրում են գոր-
ծելու, կուսելու, սիրելու և մեռնելու
բառապարհով պարտականութեամբ, ինչ-
պէս ասում է Գեորգ Սոտուածեանը:
Այդ ծիծաղը ինձ զբաղեցնում է եր-
կար: Բաժանուելով նրանցից, բայց եր-
րորդում եմ Գուր-Գափուի ծովեղբրը,
մաթեմատիկական ճշտութեամբ այս
փողոցից միւս փողոցը անցնելով, և
երկար ման եմ գալիս հեղուկութեամբ
մրմնջալով:

— Ծիծաղելի է, ծիծաղելի է, ծի-
ծաղելի է...

Շատ քիչ անգամ Մաքսիան ուշա է
գրաւում իւր մարմարագոյն ջրով կամ
կապոյտ երկինքը իւր փայլուն արե-
ւով:

Առանց պատճառի արդիւնք չկայ:
Գա ֆիլիքսական ճշմարտութիւն է, որ
ինձ անկախ է երկար իմ «այլանդա-
կութեան» պատճառը փնտռել և ես
հասել եմ հետեւեալ եզրակացութեան:
Ես մարդու զաւակ եմ, այն մարդու,

որ անձանօթ վերացականութեան գի-
մեք, ստեղծեց իւր համար Աստուած և
նուիրուեց նրան: Խորին տղիտութեան
դարերից բանաստեղծների երգած գե-
ղեցիկ բնութիւնը միշտ դաւաճանել է
մարդկանց, գոյութեան կոնիւր միշտ
ճշել է աղամբողուն: Ահա այդ պաւա-
նաւորութեան ու ճշումի ծնունդը ե-
ղաւ վերացականութիւնը, որ հնդկ
ֆաթիլներին, մահմեդական գերվիշն-
րին և քրիստոնեայ մենակեացներին
ձեռք դէպի ինքը: Դրանք չհաւատա-
ցին իրական կեանքի քաղցրութեան,
բնութեան բարեբարութիւններին և
բայցապահութեան վեհութեան. նը-
րանք միմիայն դառնութիւն, չարու-
թիւն և սոսորութիւն պատն այդ բո-
լորի մէջ և զգուցին ու հեաւացան:
Նրանք բնագիտական և վերացական գի-
տութիւնների շատերին զոհեցին այդպէս,
շատերին սկսեց տիրել միտքի դարձը:
Այդ միտքներն ու սկեպտիկները գի-
մում են դէպի անասման բարութիւ-
նը, յուստեական երջանկութիւնը և
անվերջ բարձրութիւնը, որ ստեղծել է
բանաստեղծի խնթ ուղեղի ֆանտա-
զիան: Նրանք, իբրեւ իրենց վարդա-
պետների հաւատարմի աշակերտներ,
խոսաւորում, փախում են այս աշխար-
հից և ձգտում են դէպի յաւիտեական
կեանքը: Եւ նրանք հետաւում են աննպատակ
յաւիտե-

անք ունիւմ. ես էլ փախում եմ միեւնոյն
աշխարհից և դիմում եմ դէպի աննպա-
տակ յաւիտեականութիւն, միեւնոյն
հիւրանոցում տարբեր սենեակ վարձե-
լու համար. միայն մեր ճանապարհները
իրարից տարբերում են մեր օտարած
դաստիարակութեան և մեր միջավայրի
ազդեցութեան շնորհիւ: Կեանքի մէջ
ես տեսնում եմ աննպատակ յաւիտե-

մտնելու: «ДОНСК. РѢЧЬ»-ը, կատարված լույս տեսնող միջոցի նպատակալարմարտական վրայ, մի շարք առարկություններից յետոյ, յայտնում է նաև, թէ

Որքան էլ աննշան լինի այն դէպքերի թիւը, որ «Բեկապէս ասած», գիրքը ձեռք բերելու ժամանակ ի դէպ օղի եւ փութի, խաղաղութան, երբեմնեւ երբեմնեւ դարձեալ կպտտան: Հետեւաբար, եթէ օղին ծառայում է ժողովրդի մէջ գրքեր տարածելուն, վերջիններս մէջ իրենց հերթին պատճառ են դառնում օղիի ժողովրդականացման աջակցի մէջ, մասնաւորապէս, «մտադար» սերնդի մէջ, որը, ինչ կարծիքով, այնքան էլ ցանկալի չի կարող լինել:

Բացի դրանից, չպէտք է մոռանալ նաև այն, որ օղիաներում գրքերի վաճառման թոյլտուութեամբ առաջինները յաճախում են համար առաջ է դրելու մի շատ արդարացի և պատշաճ, որով, անկասկած, թույլտուութեւն, թէև առանց այն էլ արդէն թոյլ, բայց և այնպէս դեռ եւ օրոշ չափով գոյություն ունեցող ընտանիքի և զինակազմի հասարակութեան հակադրութիւնը խոսնում էր ու այնտեղ յաճախողների յարաբերութիւնների վրայ:

Ոգեկից լուսկիւնների պետական խառնութեամբ օղի չէ խմում, սակայն, մի քանի քայլ նրանից հեռու թոյլտուութեամբ է խմել որքան որ կամենան և շատ անգամ բնական բարոյական ընկերութեամբ: Օղիաներում գրքերի և անտառի արդիւնք տեղիք չի տալ այդ ընկերութիւնների ու խմելից խոստովանող մարդկանց մէջ և ոչ-ցանկալի չէ փութի առաջ գալու:

Հապա եւրոպական հակապալուական հաստատութիւններն չէ պէտք է կարմրեն, որ մինչև այժմ չեն կարողացել նայնքան հասարակ «գործնական» միջոցը ուշադրութեան առնել:

Բիշ անգամներ չէ պատահել առողջ աղջկան հիւանդոտ երկուստեքի հետ ամուսնացնել և կամ առողջ մի հերիտաւորդի կազմը կապել հիւանդոտ մի աղջկայ հետ, երկու դէպքումն էլ հետեւանքը լինում է այն, որ ամուսնիները միմեանցից վարակուելուց յետոյ, իրենց հիւանդութիւնը հողորդում են և դաւանելով: Այդ շարքը առաջ է դրել, գլխաւորաբար ծնողների անհասկացողութիւնից և ընշասիրելութիւնից: «Բիւզանդիոն»-ը մեր կենսի այդ աննկելի անդողութիւնն է 2022-ական իւր վերջին համալսարանի մէջում, «Ամուսնութիւն և ժամանակակիցութիւն» յօդուածի մէջ:

Արդ, ինչ արժէք պիտի ունենային աղջկան մի փայլուն գիրքը—ամուսնութեան, այսինքն տարբեր և անհասկացող տեսերի ընկերացած օսկերի, երբ անողջ մէջ պատճառ էր դնում իր գոյնը հիւանդութեան սեր մեք, և անպակաս ու զանազան նկարագիր մէջ լսողութիւն մայր ըլլալու անաւորոգ, անյարմար վիճակ մը: Նոյնպէս ընտանեկան կենտրոն մը մէջ ինչ երջանկութիւն կարելի է սպասել էրիկ մարդու մը այդպիսի փոխադրում, ակնապարար գրողներին և անկի կամ պակաս օսկիներու քանակութիւնն, երբ այս շարքով յատկութեամբ մէջ ծրարուած ըլլան անհասկացողութեան և կոգիտելի հիւանդութիւններով անտառը մարմին մը:

Ուրեմն ընկերական լուրջ պարտականութիւն մ'է արդիւն ամուսնութեան ամէն տեսակ արտաւորութեան և ասակով ջնջել ամենադժգոյն այն աղէտը, որ կը հարուածէ տնտեսը, ընտանիքն և համայն արարութիւնը: Աղէտ մը որուն պատճառած աղէտներ իսկապէս տնտեսական են և եթէ նկատողութեան առնուի միմայն հիւանդութեան, պիտի տեսնենք որ ամբողջ Քրիստոսի մէջ տարեկան 150,000 անձեր գերեզման կ'առաջնորդէ: Ըսել է ասորին Մոնթիլիէի նման երկու քաղաք կ'ընթացնայ անհարկաւ հիւանդութեան, որ ամէն կողմ իր ընթացիկ օսկի և արքունիքի անողջ բաժնի մը և կսկիծներու դառն յիշատակ մը թողով ընտանիքներու մէջ:

Ծնողներու առաջ պարտականութիւնն է նայնքան մը հետ մտերմ խորհրդակցութիւն մուծելու իրենց զաւակներու առողջական վիճակին վրայ, յետոյ զանազան ամուսնացնելու մանաւանդ երբ ամենափոքր կանգած

մուսնեան այն տեսակ անտանիքներու վրայ, որք ժամանակաւ հիւանդութեան մը հանգամանքն օսկի: Մարդ ամենազգուշիկ անհարկաւորութիւնը գործած կրլայ, երբ կարճ ժամանակ ժշկական արգելքը, և իրենց հանգարտութեամբ կամուսնայ, իսկ իրեն անաշխարհ ու զրդիլ ունենալով սեռային կիրքը, գրամոթիտի միջոցաւ հարստանալու իրաւամբ խղճելով գործութիւնը, կամ արդար ու ճօն արդարադրեալ ունենալու անյաղ աննշքը, (կենտրոն յատուկ է այս պարագան), գործած կրլայ ամենաբարձրի օճիք մը նայնքան դատարարութիւն իր արարելի մէջ, որքան պիտի ըլլար, եթէ պաղարին վատութեամբ մը սղաններ անձ մը, հասցնել, ժամանցի կամ հարստանալու փափաքին թաղաքուած:

Երկու սեռն ալ հասարակապէս համոզուելու են թէ ամուսնութեան ըսկերութիւնն է փոխադարձ սէրը, բարեկամութիւնը, բացարձակ անձնաւորութիւնը և ծննդաբարձութիւնը: Իր նըպատակը չի նմանի վարձկան սիրոյ պայմաններուն, որ կը կայանայ անկի կամ նուազ կըրքու գոհացումին մէջ: Ամուսնութեան մէջ սէրը կամ կիրքը պարտին ունենալ խիտ բարձր ու նուիրական նպատակ մը, հետ ամեն բանէ գերադաս է սպարգական քաջաւորութեամբ օժտուած դատակներու ծնունդը:

Լրագիրը, չարիքը կարմանելու համար անհրաժեշտ է զրտնում, որ հողերը կառավարութիւնը, ինչպէս արեւմտեան թիւան դէպքերում, նմանապէս և այդտեղ արդիւնք զին ժամանակակից և կամ այլ ծանր հիւանդութիւններով վարակուածներին ամուսնութիւն կնքելու և իրաւունք տալ միմայն այն դէպքերում, երբ ամուսնացողների երկուսի կողմից ևս կնքկայացուի բժշկական անհրաժեշտ վերակայանը:

Լրագիրը ի հաստատութիւն իւր արած առաջարկի կնքական նշանակութիւն ունենալուն, օտար կենսից առաջ է բերում հետեւ օրինակները:

Այս առթիւ չեն ուղեր նորութիւն մը հաղորդած ըլլալու համայնքին ինքզինքն զօկել: Բարդիկ բարձր դատու ընտանիքներու մէջ գովելի նորութիւն մը կտրէ քանի մը տարիներէ ի վեր: Սա է թէ երբ ամուսնութեան առաջարկութիւն մը ըլլայ, անհրաժեշտ պայման կնքատան երկու կողմեր ընտանեկան բժշկիկներու միջամտութիւնը: Հետևաբար, առանց բժշկիկներու համաձայնութեան աննկելի կարող ամուսնութիւնը վտանգելու: Իսկ Գերմանիոյ մէջ միշտ ծանօթ ընտանիքներու հետ կնքատան խմածութիւնները: Փրիպուրկի համալսարանի ըրօֆէսորներէն Մ. Հէկուս գերմանական հանդէսի մը մէջ շատ չանհալ յօդուած մ'աւել, որով եւրոպայի ժողովուրդին ուշադրութիւնը գրաւել կուզէ յիշեցնելով թէ երկու տարիներէ ի վեր Հիւսիս. Ամերիկայի քանի մը քնդեր, ինչպէս Տատագը, Միչիկան և այլն, որք կարմիր—մարմէ կոշտած կիսապալանի ընկիւնը են, բացարձակապէս կարգիւն ամուսնութիւններ ըլլող աշունց, որք յիմար, թրքաւորութեան և արջուամու են, և կարելի են թէ Եւրոպայի ժողովրդին մասուր գորգացումն արգելք մը պէտք չէ ըլլալ օրինակ առնելու համար այդ կիսապալանի ժողովուրդին:

Իսկ հնդկներու նախկին օրէնքը չի թոյլատրեր երկուստեքներու ամուսնանալ այն կիներու հետ որոց ցեղին մէջ ամեն զուակ չի գտնուի և ժամանակակից հիւանդութիւններ կան, ինչպէս թորաթ, վերնոտութիւն, բորոտութիւն: Հնդկներու համար կարեւորութեան զօրկ է կնկան մը գեղեցկութիւնը, հարստութիւնը կամ բարձր դիրքը պայանիլը: անոնց համար ամենակարեւոր հարցնային կայտառ ֆիգիւրականն է:

ԹԼԹԱԿՑՈՒԹԻՆԵՐ

ՋՈՒՆԻ, 25 սեպտեմբերի.—Ջուլին դատարկուեց: Ամարանոց եկածները կրկին վերադարձան իրենց տեղերը: Բազմաքան մէջ այժմ տիրում է կատաղեայ անգործութիւն: Գնաւոր կարծես մեռած է: Ամառային երաշտ և չոգ ամիսները տեղի են առել աշնանային զով եղանակին: Հպարտութիւն, ցուցամոլութիւն, շաշալութիւն, ետակաւնութիւն, մեծախոսութիւն և այլ այս

պիսի առթիւներն շատ խոր արմատներ են գցել մեր հասարակութեան մէջ: Եւրոպայից մեզանում փոխ եւրեակայում է մի մեծ մարդ, ամեն մարդ իւր գլուխն է գովում, իրենից հաղորդանքով բարձրին հաւանելով մահացումը է համարում: Ընտանիքի աշխատաւորը, մտադրած ապագայի կարիքը, իւր վերջին կողմիկները չապելով գերազատանի պնդանքից կան գարգաւանքի վերջին տարադրին, այսօր յոռի հայեցողութեան դառն հետեւները նրան ձկում և հալումաւ է առնում: Ժամանակ չէ արգետը չըջնայեաց իրեն: Երբ կըգայ ներգութեան օրը, մեր հասարակութիւնը կը հակառակ իւր իրաւարութիւնը, կըգայ լաւ օրը—նա իսկայն կը մոռնայ կրած ներգութիւնը և երբէք մտքովն էլ չի անցնի թէ էլի կարող են գալ այն նեղ օրերը: Օր չէ անցնում, սը մեր շտեմքը զանազան դաշտաններ մեր բազմութիւն գիւղերի ընտելութեան վատթար վիճակի վրայ: Այդ գնալաները մեզանում այնքան սովորական, այնքան բնական են դարձել, որ ոչ օրի նրանց վրայ առնաձին ուշադրութիւն չէ դարձնում, մեր ժողովրդի ստորին մասի՝ գիւղացիների զրուիւնը ոչ որ չէ հետաքրքրում: Գիւղական բնակչութիւնը, որին մենք շատ բանով պարտական ենք մեր հասարակական կենտրոն, բոլորովին զրկուած է փոր ի շատէ հասկացողի գործիչներից: Գիւղացին հազար ու մի շարքարտիքով իւր օրգուն ուղարկում է կեղծիկ բարձր կամ միջնակարգ օւսումնարանները, յուսալով, որ վերջը նա պէտք է օգտակար լինի իւր ընտանիքին, իւր հասարակութեան, բայց հակառակն է դուրս գալիս.—այդ պարտիկները բոլորովին մոռնում են և զրոգնութեան առաջնորդ են սրբանում կեղծիկներում: Հին սերունդը դեռ չէ անցել մեզանում, այլ կայ, և նրա զոյութիւնը վատ աղբջնութիւն է գործում և նոր, մատաղ սերնդի վրայ: Երկուսից, մասնաւոր չի մարդիկ, բռնակալ են հանդիսանում իրենց օրգոյ վրայ գրեթէ նոյն շափով, ինչ ժողովրդի և ընտանիքի միացած անդամների վրայ: Երկու ժամանակ ապրիլով տեղը, մենք համոզուեցանք, որ այս շրջանում անկեղծութեամբ, ճշմարտութեամբ գործելը շատ միտոտ ճանապարհ է:

Դա ասիւր իրականութիւն է մեր միջնորդի մէջ...

ՊՈՐ. ԶԱՄԻՆԵԱՆ

ՆԱՄՐԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Ներկայ թիւի «Նոր-Դար»-ի 152 համարում «Աղուան» ստորագրութիւնը կրող նամակն իմ առիթ է տալիս մի քանի իտեք ասելու:

Խոսելով Թեհրանի շրջակայ հայ գիւղերի վիճակագրական գրութեան մասին, նամակագիրը բռնում է վառակի քահանայ Տէր Սահակի օճիքից, նրա հետ միասին մէջտեղ բերելով նոյն գիւղի հողաբարձութեան երկու անդամներին ևս:

Թուիս ամսի վերջերը արժ. Խորեն վարդ. Տէր-Վարդանեանի մօտն էի, որ պ. Աղուանի յիշատ (Վանակի գաղթը) տեսնուի եկաւ և պաշտօնապէս ներկայացրեց իւր բողոքը Վանակի գաղթի ուսուցչի մի անվայի ընթացքի դէմ և յայտարարեց, որ ինքը իրեն տեսնել Տէր Սահակի համաձայնութեամբ մտադիր էր յիշեալ ուսուցչին հետեւնել պաշտօնից և նոր ուսուցչի հրաւերել, բայց ուսուցչը դուրս է բերում հրողքը հողաբարձութեան հետ կապած մի պայմանագիր, որից երեւում է, որ այդ հողաբարձութեան ծածուկ և առանց տեղ-օր ու տեղի համաձայնութիւնը ստանալու ստորագրել է յիշեալ պայմանագրին և այդպիսով ստեղծել մի կերտիքական գրութիւն Վանակի գաղթի համար:

Թէ ինչպէս է լինի այդ բողոքի արդիւնքը, այդ մասին առ այժմ չպիտի խօսեմ, բայց պարզապէս պիտի ասեմ, որ Խորեն վարդապետը թէև մրտադիր էր Վանակի ուսուցչին վարձել համադանի համար, սակայն Վանակի

գաղթի տեսչի բողոքի հիման վրայ ընտելութիւն կատարելով յետ կանգնեց իւր այդ ծառայութիւնից:

Արդ, պ. Աղուանին ծանօթացնելով իւր նամակի բուն կառուցանքով ուսուցչի հետ, աղաչում եմ, որ հաճի նրա ուսուցչական պաշտօնը պահպանելու համար անտեղի չցնիտուել մի քահանայի, որ այսօր նոյն իսկ պաշտակի է պարձել բոլոր թեհրանեանի ներքին Վերահսկողութեան այդ քահանան (Վանակի Տէր-Սահակը) ֆարաջի տակ ծածկելով իւր տղիտութիւնը՝ աշխատում է մի ձեռքով մի քանի ձմերուկ բռնել. նա և՛ քահանայ է, և՛ գործակալ, և՛ Վանակի գաղթի հողաբարձութեան նախագահ, առում է պ. Աղուանը:

Ես ոչ Տէր Սահակի և ոչ էլ տեսչի մասին պիտի խօսեմ, եթէ այս խնդրում կապ չունենային նրանց հասարակութեան և ընդհանրութեան հետ:

Նախ պիտի իմանալ, որ թեհրանցիքս ցայսօր Տէր Սահակի նման խելացի, բարոյազէտ և օւսեալ ու տնշաւանդիք, քահանայ չենք ունեցել: Թէև գիւղացի, սակայն ցայսօր մեր ունեցած քահանաների գլուխն է նա իւր լաւ յատկութիւններով և հէնց այդ պատճառով վերջերս Ս. Գալթիկիսից տառաւ իւր կրկնու արտօնութիւնը: Նա վարում է և գործակալութեան պաշտօնը, առանց այդ պաշտօնից նիւթական չափ սպասելու, և այս պաշտօնավարութեան ընթացքում նրա դէմ չի լուրել ոչ թեմակալի և ոչ էլ ժողովրդի ամենաթիւնը: Գոհացում թիւնը: Նա ապրում է կատարելապէս արդարութեան մէջ, ունի մեծ ընտանիք և թեմի ու աննշան եկամուտ. սակայն չնայելով դրան, նա հագում է և Վանակի գաղթի ծախքերի մի մասը: Ուրեմն ինչու վարկաբեկ անել այսպիսի մի գովելի մարդու և հազուադէպ քահանայի:

Դաւով տեսչին, պ. Աղուանն առում է, թէ նա «հալա հացի խնդրով է ըզբաղուած և նայն իսկ պարգոյով չի հետաքրքրում, քանի որ փոքր վեց-վեց է անում»: Նոյն ինչ կապ կարելի է հաստատել հաց չանելու և տեսչութեան պաշտօնի միջև. կարող է մէկը լինել կատարելապէս աղքատ, սակայն բարեխղճ տեսչու և հասարակական գործին նուիրուած. ինչ առթիւ է հաց չունենալը և թէ չքաւորութիւնն ինչ արգելք կարող է ստեղծել տեսչութեան պաշտօնն անթիւրի կատարելու:

Պ. Աղուանի այն պնդումը, թէ տեսչի չի հետաքրքրում գաղթից անհաշիւ գործերով, միանգամայն գուրկ է ճշմարտութիւնից, քանի որ իմ ներկայութեամբ էր, որ նա պարգեական գործեր է վիճակը պաշտօնապէս ներկայացրեց հոգեւոր իշխանութեանը:

Ստեղծելով 15 սեպտեմբերի.

ԲԱՆԱԿԱԿԱՆ

ՍԵՐԲԻԱՆԵՐ ՆՈՐ ՄԵՆԻՍԵՐՈՒԹԻՆԵՐ

Ռուսական հեռագրական գործակալութիւնը արդէն հաղորդել էր սերբիական նոր միմիստութեան կազմը: Արտասահմանեան լրագրները այդ առիթով տալիս են հետեւեալ մանրամասնութիւնները:

Սալա Գրուիչը, որ ունի նախագահական պաշտօն, առանց միմիստական պարտաւիճի, գնեալ է և գեղանապէտ առանց յայտարարելու օրոշ գոյնի: Նա երբէք չէ եղել բացարձակապէս պահպանողական և ոչ էլ անպայման արմատական. նա միտածամտով թէ մէկն է եղել և թէ միւսը: Նա իւր ուսումը ստացել է ռուսական ու գերմանական ուսումնարաններում, սակայն, ուղայութիւն ստացել է ինչական խաղաղարարների շարքերում: արդէս կատարած ծառայած: Նա եղել է ժամանակով Պետերբուրգի սերբիական գեսպան: Մերձ-Թուրքական պատերազմի ժամանակ, նա վարում էր գիմնալական միմիստի պաշտօնը և գրանից յետոյ, գեսպան է նշանակուած եղել Սոֆիա և Աթինը: Սալա Գրուիչը 62 տարեկան է:

Անգրօ Նիկոլիչը՝ արտաքին գործերի միմիստը, գրականական ընտաղատ է և վարել է Սերբիայի ներկայացուցչի պաշտօնը օտար մայրաքաղաքներում, ի միջի այլոց, և Պարիզում: Հարգուած մի անձն, չափաւոր արմատական: Պրոտիշ՝ ներքին գործերի միմիստը և այդ պաշտօնը յանձնուած է նրան մայիսի 29-ի գիշերուայ արեւմտահղ գէպից յետոյ: Միւսին ժամանակ նա գատապարտուած է եղել օրդուս քաղաքական յանցաւոր: Համոզուեցնելով արմատական է և անուանի է նաև ինչպէս միջակ ֆինանսագէտ:

ՌԵԳԵՐԱՐԵՐ ԳՆԱԿԱՆՏԱԿԱՆ ՏՈՒՆԱԿ

Միմիստական նոր կարիքատ կազմել ինչպէս արդէն հեռագրով հաղորդեց, անյաջող է անցել: Ինչպէս հաղորդում է «Berl. Tagel.»-ի Վեննայի թղթակիցը, Ֆրանց-Յոզեֆ կայսրի մօտ ունեցած ունկնդրութեան ժամանակ, Սեյլը կտրականապէս յայտնել է, թէ ներկայումս ինքը ոչ մի պայմանով չի համաձայնի նոր կարիքատի կազմակերպութեան հոգսը իւր վրայ առնել, ինչպէս նաև միմիստ-նախագահի պաշտօնը ստանձնել, որովհետև այն հիմնական պատճառները, որոնք ստեղծել անգամ իրեն օտարեցնել միմիստական պրոյեկտի պաշտօնից հրաժարուել, այժմ շատ աւելի սպասնական կերպարանք են ստացել: Տարածուած լրերի համաձայն, Սեյլը առաջարկել է միմիստութիւնը կազմել յանձնել կոմս Իլիա Անդրաշի:

Բուլգարիայում, Դանուբի վրայ նոր ձգուած կամրջի բացման հանդէպին ներկայ չգտնուելու վերաբերութեամբ Ֆրանց Յոզեֆ կայսրի առած որոշումը մեծ յուզումն է առաջ բերել Ունգարիայում և բացառաւոր է ինքնակալի ծառայող գալորթով:

ՌԵԳԵՐԱՐԵՐ ԵՐԱՌԻՅԱՆ ՄԻ ՌԵՐԵ

ԴԺՈՒՐՈՒԹԻՆԵՐ

Մաշառները առտարական կառավարութեան դէմ իրենց մղած կռուի ընթացքում ձեռք են առել մի շատ ծանրակշիւ միջոց: Նրանք սկսել են այնչափ հարկ չվճարել կառավարութեան: Բաւական թուով համաքրները արդէն այդ իմաստով որոշումներ են կայացրել: Բուլգարիայի քաղաքային ինքնավարութեան յանձնաժողովը հաղորդում է, որ՝ համեմատութեամբ անցեալ տարւոյ՝ իւր եկամուտները նուազել են 2½ միլիոն կրօնով: Ամբողջ սեպտեմբերի ամսում, Պէշտոմ պետական տուրքերի անուումը դանձուկ է 384,318 կր., և 51,256 հոգի պետական ոչ մի տուրք չէ վճարել: Այդքանով չբաւականացած, մաշառները հարցը դնում են բոլորովին ուրիշ հողի վրայ: «Անկախների կուսակցութեան» փոխ-նախագահը պառլամենտում խնդիր է յարուցել այն մասին, թէ ունգարական ֆինանսների միմիստը արդեօք Վեննա ուղարկել է սեպտեմբեր ամսու հաշուին Ունգարիայից պահանջուած գումարի մնացած մասը, որը ծառայում է աւտարիա-ունգարական ընդհանուր ծախսերը ծածկելու: Միմիստը իրաւունք չունի այդ բանն անելու, քանի որ, մի ինչին և մի էլ օրինից ծախս պառլամենտում գեղեւս ըուէրակուած չէ:

ՉԵՐԲԵՆԻՆԻ ԲԱՆԱԿԱՆ ՌԵՐԵՐԵՐ

ԳԼԱՅԳՈՑՈՒՄ

Չեմբուրկի Գաղափարում արտադանելիք ճառը սպասուած էր մեծ անհամբերութեամբ տնդող Մեզլիայում: Նախկին միմիստի լուրջ հաւաքում էր 5000 ից աւելի բաղմութիւն, որը չիւր մագին ողջունից ճառախօսին նրան ամբողջ լրայ անսնկուան պէս: Չեմբուրկի իւր ճառի հէնց սկզբում յայտնել է, որ իւր յարուածը մարտային խնդիր վրայ չպէտք է ամենին կուսակցական տեսակէտից նայել: Երկրի հարկաւոր է, որ պատարտուած լինի հարկային յեղաշրջման համար, առեւ Չեմբուրկի, իսկ ինքը արդէս յառաջագահ գիմիստը գնում է ամենից առաջ, Նրան ողբերգը իւր լուստեսութիւնն է, որը իրեն

այնքան հեռու մղեց պաշտօնական ծրագրի մէջ, Ամենք էլ անշուշտ, երկրորդ քարիքն են ցանկանում, ու իւր ձգտումը ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ այն, որ Անգլիան չկորցնի ազգերի շարքում իւր գրուած դիրքը: Անգլիան երեսուն տարուայ ընթացքում Անգլիայի առեւտրը համարեալ թէ դադարել է զարգանալուց, այդ բանը հաստատուած է թուրքոյ և վիճակագրական տեղեկութիւններով: Եթէ այդպէս չափաւորեալ լինի, Անգլիան կը պարտաւորուի ձեռքից տալ իւր առաջնակարգ դիրքը: Սակայն, մինչև-այս րի ուղում թերահաւատացած լինել անգլիական բաղադրուած աստղի վերաբերութեամբ, ինչպէս նա յոյս ունի անգլիայի ժողովրդի իմաստութեան վրայ: Գտարեալ մտահոգութիւն ունեւորելով բանաւոր դասերի վրայ, պահանջուած է, որ նրանք իրենց քաղաքականութիւնը յարմարեցնեն երկրի նորագոյն պայմաններին ու յարաբերութիւններին: Չմտնելիս կարծեք՝ հոգեւորական շաքիւտը մարտնչելով Անգլիան իւր գաղթականութիւններին հետ միասին օտար վաճառականութիւնից կարող է տարեկան առնուազը 20 միլիոն ֆ. ստ. խել: Նախկին մինչև-այս րի մարտային ծրագիրը մանրամասնաբար պարզելուց յետոյ, յայտարարել է, թէ անձնական կամ փառասիրական ոչ մի ձգտում չի կարող կապուած լինել դրա հետ: Իւր նպատակն է միմիայն հայրենիքի բարեբը:

ՍՈՑԻԱԼ-ԴԵՄՈԿՐԱՏՆԵՐԸ ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԽԵՐՈՒՄ

Սոցիալ-դեմոկրատները զօրեղբիական կուսակցութեան Օյլտեհում (Ցիւրիխի մօտ) տեղի ունեցած համաժողովում կայացուած են հետաքրքրական որոշումներ վերաբերութեամբ զինուորական հարցին: Սոցիալ-դեմոկրատները կուսակցութեանը, որի անդամները 20,000 էջ աւելի են հաշուում այժմ, մի քանի ժամուայ վիճարկութիւններէց յետոյ, միաձայն որոշում կայացրին, որի համաձայն, անհրաժեշտ է համարուած ժամանակաւոր զօրք կադմակերպել: Դրանից զատ, որոշուել է նմանապէս, դաշնակցական խորհրդի մէջ ձեռք բերել 50000 ստորագրութիւն զինուորական սարքեան 30միլիոն ֆր. ծախսը 20 միլիոնի վերածելու համար:

ՆՈՐ-ԴԱՐ-Ի ՀԵՌԱԳՐՆԵՐ

ՈՐՈՇ ՆԵՐԱՐԵՐԸ ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ ԽԵՐՈՒՄ

Հոկտեմբերի 2-ից
ԴԱՐԱՐԱՏՆԻՑ.—Ռուսական կայսերական ընտանիքը, մեծ հերցոգը և միւս բարձրաստիճան անձերը տեղափոխուելին Վոլֆս-գարտէն դղեակը:

ԹԵԼԳՐԱԲ.—Հաստատուած պարբեր-ներէց տրուած լրերի համաձայն Նիւի զատապարտուած զինուորականներին չպէտք է ներուել:

ՍՈՑԻԱԼ.—Յեղափոխական ներքին կազմակերպութեան ներկայացուցիչները հերքում են այն լուրը, թէ իւր կոմիտեները որոշել վերջ տալ Մակեդոնիայի ապստամբական գործողութեան:

Ընդհակառակը, նա որոշել է կոչել շարունակել մինչև վերջը: ԱՆՏՈՒՆ.—Իւլանագիտական լաւատեղեկ շրջաններում ենթադրուած է, թէ գործերի գրութիւնը Ծայրագոյն-Արեւելքում աւելի լաւացել է:

ՀՈՒՄ.—Իտալական լրագր-ները ցաւ են արտայայտում Թուրքիոյ Կայսրի իտալական այցելելու յետաձգման համար:

ԳԻՉԱ.—Դենբրա-ադիւտանտ իշխան Դոլգորուկին թաղաւորին յանձնեց Թաղաւոր Կայսրի ինքնագիր նամակը, որի մէջ նորին Մեծութիւնը ցաւ է յայտնում, որ հոռւ այցելելու նկատմամբ արգէն արուած որոշումը յետաձգուած է:

Գ. ՊԱԼԻՍ.—Այն լուրը, թէ իբր ռուս և աւստրիական զեւ-

պանները պահանջել են մակեդոնական ընտանիքի նախնական ընտանիքներում քրիստոնեայ կառավարիչները նշանակել,—սուտ է: Սուլթանի որդի Մեհմեդ իշխանը սեպտեմբերի 29-ին մեծաւ թորերի բորբոքումից:

ՊԱՐԻՉ.—Իտալական կայսերական զոյգը կայսրան հառա հոկտեմբերի 1-ին: Թագաւորը, վազոնից դուրս գալով, համբուովեց Լուրէի հետ: Առաջին հանդիպումը խիստ սրտաշարժ էր: Մեծաւթիւ ամբողջ ողջունեց թագաւորին ու թագուհուն: Թագաւորական զոյգին կայսրան ղրմաւորելու էին եկել Լուրէն իւր ամուսնու և Կոմս ու Դել-կասսէ մինիստրների հետ, որոնց հետ միասին թագաւորական զոյգը գնաց արտաքին գործերի մինիստրութիւն: Ժամը 5-ին, թագաւորն ու թագուհին գնացին Ելիսէյան պալատ նախագահին այցելու լուծեան: Տեղիս ճապոնական միսսիսն հարգողեց հետեւեալ հեռագիրը. «Մանչուական և ժողէական ինդիւստրի մասին սկսուած բանակցութիւնները կանոնաւոր ընթացք են ստանում, ճապոնիայի ու Ռուսիայի միջև ընդհարում առաջ գալու նկատմամբ ոչինչ չէ նախատեսուում, Արտասահմանում տարածուած վրդովեցուցիչ լուրերը անհիմն են»:

ԱՆՏՈՒՆ.— Լանդստոնը և Կամբրլը ստորագրեցին 5 տարուայ մի պայմանագիր այն մասին թէ Անգլիայի ու Ֆրանսիայի միջև գոյութիւն ունեցող դաշնագրերի բացառութեան վերաբերուած վէճերը, որոնք իրաւաբանական բնաւորութիւն ունին պէտք է ենթարկուեն Հաագայի մշտական միջնորդ դատարանի վճռին այն դէպքում, երբ նրանց հնարաւոր չի լինի դիւանագիտական ճանապարհով կարգադրել և, երբ վէճը չի վերաբերի պայմանաւորուած կառավարութիւնների ոչ կենսական շահերին ոչ անկախութեան և ոչ էլ պատուին:

ԵԱԼԱ.—Թաթարների գաղթականական շարժումը գնալով մեծանում է:

ՊՈՐՏ-ԱՐՏՈՒՐ.—Տոկիոյից լուր փութ մի հեռագիր հաղորդում է, որ ճապոնիայի պատերազմի վերաբերմամբ մեծ պատրաստութիւններ տեսնելու լուրերը անհիմն են: Ժողովրդական զրգուրանման մասին եղած տարածայնութիւնները չափազանցուած են: Ցաւաւորեալ մականների հրովարտակի նշանակութեան զուգարուումը առուած է արտասահմանում տեղիս նրան քիչ նշանակութիւն են տալիս: Զօրահանդէսի ժամանակ, զենքայն Ալէքսէր յայտնեց, թէ ինքը վստահ է, որ ի պահանջի հանգամանքները Բարձրագոյն Պետի հրամանը ստանալուն պէս, ռուսական զօրքի քաջարի զինուորները, որպէս մի մարդ, դուրս կգան ռուսական շահերը պաշտպանելու համար: Որոտագին և «Боже Царя храни»-ն հղաւ նրա պատասխանը վերջին օրերում ճապոնական ամբողջ մամուլի տոնը առաւել խաղաղասիրական է:

ԲԵՍՏՈՒՆ.—Տեղիս լուր է հասել, թէ ապստամբները թակարդել են ընկել ուր իբր Սաւա-ֆովը սպանուած է:

ՊԵՏԻՆԳՐՈՎ.—Կիսլովոդսկի բժշկական սեզոնը փակուած է:

Խմբագիր հրատարակել՝
ՍՊԱՆՏԱՐ ՍՊԱՆՏԱՐԱՆԸ

ՅԱՅ ՏԱՐԱՐՈՒԹԻՆԵՐ

ԱՐՏԻՍՏԻՔԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

Երկուշաբթի հոկտեմբերի 6-ին
Հայոց գրաժառանգական ընկերութեան խումբը
Գր. Երկաշաղկէ

ԵԻՔԻՆԵ

Դրամ 3. արարուածով: հեղ. Յիւրաղաղէի: ՎԵՐԱԸ

ՊԱՇՏՈՆՍ ԽՈՐԴՄՓԱԼ Ե

Գում. 1. արար. Դենի, Թարգ. Գ. Եւստանի

Մանակցում են տ. տ. Աղնիւ, Աւետիս, Խիթարիան, Մելիքեան, Նոնիկեան և Սաթմեղի-2մշկեան. պ. պ. Արէշեան, Արիստանեան, Աղայեան, Աւետեան, Ցարուլիսեան, Պետրոսեան, Ռըշտունի և ուրիշ:

Սկիզբը ժամը ճիշտ 8-ին.
Ռեժիսոր՝ Պ. Պետրոսեան:

(268) 2—1

ԹԻՖԼԻՍԻ ՄՐՔՈՒՆԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

Ռուսական օպերա

ԱՆՏԵԼԵԿՏ ՆՈՐԻՆ ՄԵԾՈՒՔԵԱՆ

ՄԱՐԻՍ Ն. Ն. ԶԻՆԵՆԵՐԻ

Հիմնադրող, երկուսերի 3-ին, կը ներկայացուի

ԿԱՐՄԵՆ

Օպերա 4 գործ. երաժ. Բիգելի Թարգ.

Դորաշակոյի

Մանակցում են: տ. տ. Կարգաւորի, Կարբի, Լեյնա, Ֆեոդորով, պ. պ. Ֆեոդորով:

Դարակի, Բիլլիշեկ, Ամիրջան, Գրիկով, Կարկով:

Կապիմայսեր Զապոլիս.

Դ. խաւոր բեմ. Բաղդուրով:

Սկիզբը ժամը 8 ին, երկուսերի ԱՅԴ.—Վաղը, շաբաթ, հոկտեմբերի

4-ին, կը արտի երկուրդ «Գայա» ներկայացումը—«Փառաւ»:

Վարդապետան Կիւրով, օպ. 5 գործ. երաժ. Գուկոյի:

Փառաւոր Կարբի կկատարէ Նորին Մեծ սոխաւ Ն. Ն. Ֆիգնի: Կիրակի հոկտեմբերի 5-ին, կենդանապարհ «Жизнь за царя» օպ. 4 գործ. վերջապահով:

Երաժ. Գրիկովի: Երկուշաբթի, հոկտեմբերի 6-ին, առաջին հանգամապէս ի ներկայացումը պակտեցրած կենդանի ի ներկայացումը «Ռուսական» օպ. 5 գործ. ապոթէթով: Երաժ. Դարգովի: Տոմարները վաճառու են:

(252) 1—1

Հ Ր Ա Ի Է Ր

Հոկտեմբերի 5-ին, կիրակի առաւօտեան ժամը 12-ին Բեթ-Կենէի Ս. Աստուածածին եկեղեցումը ժողով է լինելու, նոր երէցփոխան ըտրելու, ռուսի սըրանով մեծապատիւ պ. Ժիւսին առաջին անգամ հրաւիրուած են ներկայ լինել յիշեալ եկեղեցումը ընտրութեան մասնակցելու:

Գործակալ Բ. մասին Տիֆլիսի Դրիգոր աւագ քահանայ Մանգալունի:

(267) 2—1

ԽՆՏԵԼԻԳԵՆՏ ընտանիքում վարձու է տրուում մի շքեղ սենեակ, որը նայում է փողոցին, ունի առանձին մուտք, լաւ կահաւորուած է, կարելի է և առանց կահաւորանքի: Տրուում է ճաշ: Կոնսուլսկի փողոց, տ. Եղիաշարեանի № 30, հարցնել լաբէյ Խաչատուրին:

6—1

ԱՌՅՍ ՏԵՍԱԻ

ԲԵՆ ԴԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ

ԲԱՐԱՋԱԿԱՆ ԹՈՌՈՎԱՆՔՆԵՐ

Բ. Գրոյիլը

Գինն է 40 կոպ. Դիմել հեղինակին

(260) Գանձակ 5—3.

Լոյս տեսաւ առանձին գրքովով
ՀԻՐԱՆԱԶԱԴԷ

Ե Ի Գ Ի Ն Է

Գրամ 3 գործ.

Դիմել է մանապարհաւարում
50 կոպ.

Դիմել Գուտտենբերգ գրաժառանգողին
«Պրոգրես» խանութին Թիֆ. Ժողովա-
րանի տակ) հաւ հեղինակին—Тифлис
(Шпранзаде (249) 5—4

Գինն է 35 Կ.

(265) 3—3

ԻՌՅՍ ՏԵՍԱԻ

Ի Ի Ա Ն Վ Ա Ջ Ո Վ Ի

Հ Ժ Ի Տ Ա Ն

Վերնագրով փրկական գրուածքը
բույրական կենսից
թարգմ. Յ. Արարաշեանի

Գինն է 80 Կ.

Դիմել հայ գրաժառանգողին և հե-
տեւել հասցէով՝ Петербургъ, Институтъ
Гражданскихъ Инженеровъ, Мертчу Гон-
дагсазачу

3—3

ԹԻՖԼԻՍԻ ԲԱՊԱՐԱՅԻՆ ՎԱՐՇՈՒՔԻՆԸ

սրանով յայտարարում է, որ քաղաքային կեդրոնական բուժարանի կից (Մուխրանեան փողոց) Թիֆլիսի մանկաբարձուհիների փոխադարձ օգնութեան ընկերութիւնը հիմնել է մանկաբարձուհիների ցերեկուայ և գիշերային հերթապահութիւն նախնական օգնութիւն հասցնելու համար ծննդաբեր և յղի կանանց: Խորհուրդ տալու և նախնական օգնութիւն հասցնելու համար առնուում է 1 բուրջի: Այդ փողերը մտնում են ընկերութեան գրամարկը: Ընկերութիւնը նոյնպիսի հերթապահութիւններ է հիմնել նաև Օլգինեան մանկաբարձական ինստիտուտում:

(266) 3—2

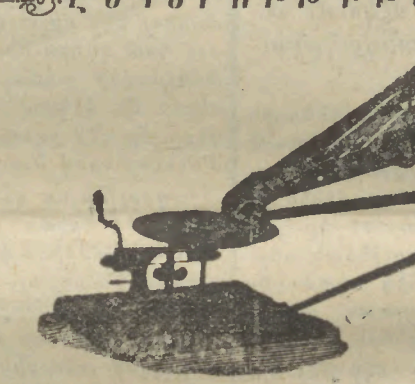
ԹԻՖԼԻՍԻ ԱՆԵՆՈՐԱԿԱՆ ԼԱՐԱՐԱՅԻՆԻՆԵՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒՔԵԱՆ ՎԱՐՇՈՒՔԻՆԸ

սրանով ծանուցանում է պ. պ. փայտէրերին, որ ընկերութեան №6-ի համաձայն նշանակուած է սոյն տարուայ հոկտեմբերի 20-ից մինչև 31-ը հինգերորդ 5% վճարում, այսինքն հնգական բուրջի իւրաքանչիւր փայի համար:

Փողը կընդունուի վարչութեան գրասենեակում (Երևանեան հրապարակ, տ. Խարազեանի, լալում) օրուայ ժամը 1—3 և երեկոյան ժամը 7—9

(264) 3—3

“ԳՐԱՄՈՓՈՆ”

“ՆԱՓԱՌՈՒՄ”

Թիֆլիս, Դարա. պրոպէի, տուն
Արիւսի № 7: Հասցէն հեռագրի կամար
Թիֆլիս Դարաճանի ընկերակիւն.
հեռախօս № 69.

Մեծ Բանակութեամբ բաղմատեալ ամենակատարելագործ ուած գրամոֆոններ:
Անգլիկ Բանակութեամբ պատմինը յայտնի և երեկի երգիչ-ներ ռուս, հայ, վրացի, թիւրք, պարսիկ, լեհացի, ֆրանսիացի, անգլիացի, իտալացի, գերմանացի և այլն:
Պրասիկների բնագրութեան ժամանակ, խնդրում ենք ուշադրութիւն դարձնել մեր գործարանի «Երեւանի գրեկի» կնիքի վրայ, առանց այդ բանին պատմինը անպայման կնիք են:
Ընկերութեան պահեստին հետ կայ յատուկ գործարան, որտեղ, հարկ պահանջած դէպքում ուղղում են գրամոֆոնները:
Գրամոֆոնների կանոնաւոր բանելու մասին, երեք տարուայ համար երաշխաւորութեան թուղթ է տրուում:
Ապրանքի փաթեթելու և կտրելու ծախքը մագաղինի հաշուն է:
Ապարուսների առաքումը մինչև բոլոր երկաթուղիների կայա-րանները (նոյնպէս և ամառուայ ամիսներին) նաւահանգիստները) ըն-հերութիւնը իւր հաշուով է տնուում:
Պատուով առաքման ծախքի կէտը «Գրամոֆոնի» ընկերութիւնը իւր վրայ է առնում:
Կիւսկի օրերը խանութը փակ է իսկ միւս օրերը առաւօտեան ժամը 8-ից մինչև երեկոյեան ժամը 9-ը բաց:
ՊԱՆԱՆՔՆԵՐ ՊԱՆԱՆՔՆԵՐ ՊԱՆԱՆՔՆԵՐ
Մեծ բուով առնողներին ուղարկում է ըստ պահանջման նոր պրէսիւկուրանները: (224) 30—23